

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мельник І.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та
дошкільної освіти*

**Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
м.Луцьк, Волинська область, Україна**

Луцик Т.В.

*магістр факультету педагогічної освіти та соціальної роботи,
спеціальність «Дошкільна освіта»*

**Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
м.Луцьк, Волинська область, Україна**

Естетичне виховання в сучасних умовах ставить за мету виховати гармонійно розвинену особистість з високим національно-культурним потенціалом, розвиненим почуттям прекрасного, усталеними естетичними смаками. Естетичне виховання починається з багатого емоційного підтексту: чуйності, сердечності, задушевності. У гармонійному поєднанні краси, що оточує людину, і краси самої людини провідна роль належить красі людських взаємовідносин. Дитина, що не може збагнути суті цієї краси думкою, свідомістю, але відчуває її серцем: краса для неї у справедливості.

Сутність естетичного почуття дитини можна розглядати як оцінювально-естетичне ставлення, яке виникає в результаті сприйняття оточення, його художнього бачення і проявляється у формі емоційних переживань та характеризуються усвідомленістю, позитивним емоційним забарвленням і творчою спрямованістю.

Естетичне виховання досягне своєї мети лише тоді, коли дитина навчиться сприймати і оцінювати твори мистецтва, збирати перлини народної творчості, відтворювати і примножувати їх.

Робота з естетичного виховання у ЗДО тісно пов'язана зі всіма сторонами виховного процесу, форми організації її різноманітні, і результати виявляються в різних видах діяльності. У естетичному вихованні дітей дошкільного віку використовують різні джерела:

1) твори образотворчого мистецтва. Під час спостереження картини або скульптури, яка відображає життя людини чи природи, в дитини розвивається не лише сприйняття, а й фантазія: вона мислить, уявляє, "домальовує" зображене, бачить за картиною події, образи, характери;

2) музику, яка відображаючи дійсність за допомогою мелодій, інтонацій, тембру, впливає на емоційно-чуттєву сферу людини, на її поведінку;

3) художню літературу. Головним виразником естетики в літературі є слово. На думку К.Ушинського, слово як засіб вираження в літературному творі набуває подвійної художньої сили. Словесний образ має ще й понятійну основу і сприймається насамперед розумом. Тому література — важливий засіб розвитку інтелекту учнів [1, с.295].

4) театр, кіно, телебачення, естраду, цирк. Цінність їх у тому що, крім змістової частини, вони об'єднують у собі елементи багатьох видів мистецтва (літератури, музики, образотворчого мистецтва, танцю);

5) поведінку і діяльність школярів. Достойні вчинки учнів, успіхи в навчанні, праці, спортивній, громадській, художній діяльності повинні стати предметом обговорення з естетичних позицій;

6) природу: її красу в розмаїтті і гармонії барв, звуків, форм, закономірній зміні явищ, які мають місце в живій і неживій природі;

7) факти, події суспільного життя. Героїчні вчинки людей, краса їх взаємин, духовне багатство, моральна чистота й фізична досконалість повинні бути предметом обговорення з учнями;

8) оформлення побуту (залучення дітей до створення естетичної обстановки в дитсадку, ігровій кімнаті, квартирі).

Естетичне виховання не може вирішуватись сумою окремих заходів. Воно становить складний процес формування особистості, активного освоєння явищ життя і мистецтва, що вимагає створення науково розробленої системи. Естетичне

виховання витікає з її суті і завдань, вона визначається змістом естетичного і художнього виховання. Важливою стороною її є естетичне виховання дійсністю, життям.

У науково-теоретичній розробці системи естетичного виховання, її практичному здійсненні необхідно враховувати вікові психологічні особливості дітей, інтереси, запити, сучасний рівень художнього розвитку молодого покоління, доступність, систематичність і послідовність змісту.

Найважливішою умовою повноцінного естетичного виховання є середовище, яке оточує дитину у ЗДО: будівля закладу, ділянка з його обладнанням і зеленими насадженнями, предметне середовище: меблі, іграшки.

Своїм зовнішнім виглядом, гармонією ліній і форм, кольором, різноманітністю змісту вони сприяють формуванню естетичного сприйняття, естетичних почуттів, оцінок, основ естетичного смаку.

Другою, не менш важливою умовою, є насиченість побуту творами мистецтва: картини, естампи, скульптура, витвори декоративно-прикладного мистецтва, художня література, музичні твори та ін. Дитина з раннього дитинства повинна бути оточена справжніми витворами мистецтва.

Третя умова — активна діяльність самих дітей, оскільки створення естетичного середовища ще не визначає успіх естетичного виховання дитини.

У основі методики естетичного виховання лежить спільна діяльність педагога і дитини з розвитку у неї творчих здібностей до сприйняття художніх цінностей, до продуктивної діяльності, усвідомленого ставлення до соціально, природному, предметному середовищу. Естетичне сприйняття життєвих явищ завжди індивідуально і вибірково. У основі його лежить емоційний відгук на прекрасне. Дитина завжди відгукується на красиве в природі, наочному світі, мистецтві, на добрі відчуття людей. Велике значення при цьому мають особистий досвід малюка, його спонукання, прагнення, переживання.

Методи естетичного виховання різноманітні. Вони залежать від багатьох умов: обсягу і якості художньої інформації, форм організації і видів діяльності, віку дитини.

Педагогічна наука і практика визначає низку найбільш ефективних методів, що сприяють формуванню у дітей естетичних почуттів, стосунків, думок, оцінок, практичних дій: метод переконання, спрямований на розвиток естетичного сприйняття, оцінки, первинних виявів смаку; метод привчання, вправи у практичних діях, призначених для перетворення навколишнього середовища і вироблення навичок культури поведінки; метод проблемних ситуацій, що спонукає до творчих і практичних дій; метод спонукання до співпереживання, емоційно-позитивної чуйності на прекрасне і негативне ставлення до потворного в навколишньому світі.

У дошкільному дитинстві широко застосуються ігрові методичні прийоми. Дитина успішніше засвоює різноманітну діяльність, якщо вихователь створює ігрові ситуації, якщо художній матеріал представлений в захоплюючій формі, якщо між дітьми виникають ігрові змагання. Загалом лише комплекс різноманітних методів може забезпечити повноцінний естетичний розвиток дитини.

Естетичний смак розвивається і в процесі залучення уваги дитини до явищ повсякденного життя, до предметів навколишнього побуту. Творчі здібності у дітей виявляються при заняттях ручною працею, які дають дітям поглиблені знання про якість і можливості різних матеріалів, сприяють закріпленню позитивних емоцій, стимулюють бажання працювати. У більшій мірі естетичному вихованню дітей сприяють спектаклі, уявлення, що театралізуються, концерти.

Заклад дошкільної освіти, школа у суспільстві є основними ланками, які забезпечують естетично-емоційний розвиток особистості. Це досягається шляхом використання комплексу виховних засобів, за допомогою яких реалізуються такі напрями формування духовного світу дитини, як ідейно-політичний, трудовий, моральний, естетичний. Єдність, неподільність ідейно-політичного, трудового, морального, естетичного виховання — необхідна умова і запорука ефективності формування нової людини.

Розвивати у дітей і молоді потреби, вміння й навички вносити гуманне естетичне начало в усі галузі діяльності — це головний напрям і емоційного, і естетичного виховання. Таким чином, останнє виступає не як самоціль, а як

специфічна і неодмінна умова духовного багатства, людської гармонії, як невіддільна складова духовного фундаменту громадянськості, творчих потенційних можливостей, підготовленості до активної життєдіяльності. Основою естетично-емоційного виховання, на його думку, є краса.” У світі є не тільки потрібне, корисне, а й красиве. З того часу коли людина стала людиною, з тієї миті, коли вона задивилася на квітку і вечірню зорю, вона стала вдивлятися в саму себе. Людина осягла красу. Краса існує незалежно від нашої свідомості й волі, але вона відкривається людиною і осягається нею, живе в її душі, — не було б нашої свідомості — не було б і краси... Краса-це радість нашого життя”[2, с.409].

Естетично-емоційне виховання відіграє важливу роль у формуванні особистості, бо, формуючи естетичні почуття, які є складовою частиною переконань, моральних норм поведінки, воно виконує регулятивну функцію.

Основне завдання естетичного виховання полягає у формуванні творчого ставлення до дійсності. Розвиток естетичного сприйняття, естетичних і художніх здібностей, естетичної і художньої діяльності опирається на сучасний розвиток сенсорних систем, діяльність різних аналізаторів, що забезпечують необхідну точність і точність диференціювань.

Аналіз наукових джерел дає можливість узагальнити, що суть та зміст естетичного виховання полягає у формуванні естетичного сприйняття розуміння красивого, його усвідомлення, а також формування естетичних переконань шляхом активної естетичної діяльності дошкільників та емоційно-естетичної оцінки прекрасного.

Література:

1. Фіцула М.М. Педагогіка: посібник./М.М.Фіцула. К.: Академія, 2001. 542с.
2. Сухомлинський В.О. Про деякі запитання морального виховання: Вибр. твори: В 5-ти т../Василь Олександрович Сухомлинський. К.: Рад. школа, 1980. Т.4. С.526-560.
3. Артеменко М.Л. Природа і естетичне виховання учнів./М.Л.Артеменко. К.: Сучасна школа. 2003. 80с.